

Sınıf Öğretmenleri ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Yeterliliklerinin İncelenmesi

Murat GENÇ¹, Zekiye BAŞARAN²

¹Şehit Adnan Çiftçi Ortaokulu. <https://orcid.org/0000-0001-7624-7198>

²Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0001-7331-9774>

To cite this article/ Atıf için:

Genç, M., Başaran, Z. (2022). Sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-12.

Özet

Toplumun sağlıklı bir şekilde oluşması için kişilerin sağlıklı bir şekilde yetişmesi gerekir. Spor, insanların hem toplumsallaşmasını sağlayan aynı zamanda da sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlayan en önemli unsurdur. Spor ilk başta ailede benimsenir, daha sonra ilkokul yılları sporun benimsenmesinde en önemli yeri tutar. Bu sebeple ilkokul yıllarında spor eğitiminin ve bilincinin doğru bir şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmamızda amacımız beden eğitimi ve oyun dersini yürüten sınıf öğretmenleri ile branş öğretmeni olan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve oyun dersi yeterlilik düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Çalışmamızda, tarama modellerinden karşılaştırılmalı tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmamızın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ilinde görev yapmakta olan 1843 sınıf öğretmeni ve 361 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise, evren içinden anket/ölçeklerimizi dolduran 128 beden eğitimi öğretmeni ve 354 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler pandemi koşulları sebebiyle online ve yüz yüze olarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Kara (2007) tarafından hazırlanan Beden Eğitimi Dersi Öğretmen Yeterlik Ölçeği uygulanmıştır. Anket/ölçekten elde edilen verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren verilere, parametrik testlerden Independent Samples T-testi ve bağımsız grupların karşılaştırılması içinse One-way ANOVA analizi yapılmıştır. Genel yeterlilik düzeyi ve yeterliliğin alt boyutlarının karşılaştırılmasında sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenleri arasında, beden eğitimi öğretmenleri lehine yüksek düzeyde anlamlı farklar bulunmuştur. Katılımcıların mesleki kıdem yılı ve cinsiyet değişkenlerine göre ise ilişki bulunamamıştır. Sınıf öğretmenleri, ilkokullardaki beden eğitimi ve oyun dersi özelinde kendilerini yeterli olarak görmelerine rağmen, beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri ile karşılaştırıldığında, beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretmen Yeterliliği, Sınıf Öğretmeni

Examination of Class Teachers and Physical Education Teachers, Physical Education and Game Lesson Competencies

Abstract

The formation of a healthy society depends on the upbringing of healthy individuals. Sport is an important fact that affects people both health and being socialized. Adoption of a sport is formed first in the family, second in the primary school. So, sport awareness should be given accurately. The purpose of this study is to compare competence of physical education and sport lesson teacher and class teachers who is conducting the physical education and game lesson. This study has done by using comparative scanning model. 1843 class teachers and 361 physical education teachers who teaches in 2020–2021 academic term in Eskişehir, compose the world of

the study. 354 class teachers and 128 physical education teachers, in total 482 participants consisted of the sample of the study. Data were collected face to face and online. As data collection tools personal information form and Physical Education Teacher Proficiency Scale developed by Kara were used.SPSS 26.0 packet program was used in the analysis of the data obtained from the questionnaire / scale.Independent Samples T-test ,which is one of the parametric test, and One-way ANOVA analysis was performed to compare the independent groups to the data showing normal distribution.Statistically significant differences were found in favour of primary school teachers in general proficiency level and sub-dimensions of proficiency.No relationship was found according to the variables of the participants gender and years of professional seniority. Although classroom teachers see themselves as competent in physical education and game lessons in primary schools, it has been determined that there is a significant difference in favor of physical education teachers when compared with the competencies of physical education teachers.

Keywords: Physical Education Teacher, Physical Education and Game Lesson Qualification, Class Teacher

GİRİŞ

Eğitimin en temel amaçlarından biri, bireyin doğuştan sahip olduğu yeteneklerini ortaya çıkarmak ve onları geliştirmektir. Bununla birlikte eğitimle insanın insani özelliklerinin geliştirilmesi de amaçlanmaktadır (Şişman, 2015). Teknolojik gelişmeler ve toplumsal değişimlerle birlikte nitelikli insan yetiştirmenin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu değişimi yakalamak için eğitim ve öğretimde kaliteyi artırmak gerekir. Eğitim öğretimi bir süreç olarak düşündüğümüzde, bu sürecinin en önemli unsur öğretmenlerdir. Öğretmenlerin eğitimi ve yeterli seviyede olması bu açıdan çok önemlidir (Karaca, 2008). Öğretmenlerin mesleklerini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri için çok iyi yetişmiş olmaları gerekir. Meslek olarak öğretmenlikte genel ve özel yeterlilik alanlarının her ikisine de sahip olunması gerekir (Kangalgil, 2014).

Yeterlilik, bireylerin belirli görevleri yapmak veya olası durumlarla başa çıkabilmek için kendilerine olan inançları ve yeteneği hakkındaki yargısıdır (Bandura, 1977; Bandura, 1982). Bir mesleğin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesinde bireyde bulunması gereken zihinsel ve duyuşsal özelliklerin tümünü ifade eder (Şişman, 2015). Öğretmenlerin mesleklerini etkili bir şekilde yerine getirirken sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlar öğretmenlik mesleki yeterlik alanlarını oluşturmaktadır. (Celep, 2004; MEB, 2017).

İyi bir öğretmenin özellikleri; alan bilgisi güçlü, zihinsel kapasitesi yüksek, gelişim ve öğretim bilgisi yeterli, akademik olarak hazırlıklı ve istenilir kişisel özelliklere sahip olma şeklindedir (Demirel ve Kaya, 2001). Öğretmenler alanlarının uzmanı, bilgi ve becerilerin kaynağı konumundadır. Bir konuyu öğretebilmek için ilk başta, o konuyu çok iyi bilmek gerekir. Alanındaki temel konuları ve bunların birbirleri arasındaki bağlantıları kavramış, alana özgü bakış açıları kazanmış öğretmenler etkili ve verimli olabilmektedir (Özdemir ve Yalın, 2000; Özden, 2002). Beden eğitimi gibi branşa yönelik dersler için ise alan eğitimine ihtiyaç vardır.

Çocukların el vücut koordinasyonunun sağlanması ve motorsal becerilerinin gelişimi için okul öncesi ve ilköğretim dönemlerinde bilinçli olarak eğitime başlamak büyük önem taşımaktadır. Çocuklar, beden eğitimi ve oyun dersinde, esneklik, kuvvet ve dayanıklılık olarak gelişim sağlarken, zihinsel olarak da oyunları akılda tutma, sınıflandırma ve eşleştirme yaparak gelişirler. Bu şekilde çocuklar okumak ve öğrenmek için daha istekli bir tavır sergilerken, motivasyonları da artmaktadır (Tortop ve Ocak, 2010). Etkili ve verimli ders işleyen,

yeterlilik seviyesi yüksek beden eğitimi öğretmenleri sayesinde öğrenciler hem derse hem de okula karşı olumlu tutum geliştirirler ve aynı zamanda çevrenin olumsuz etkilerine karşı da korunmuş olurlar.

Öğrenciler bu derste, oyunlar aracılığıyla kendini daha iyi ifade eder ve özgüvenleri artar. Fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak gelişme fırsatı bulur (Sağın ve Güllü, 2020). Bu ders, eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Öğrencilerin öğretmenlerini model aldığı ve etkilendiği ilkokul yıllarında derslerin beden eğitimi alan öğretmenleri tarafından öğrencilere aktarılması, öğrencilerin bütünsel gelişimi açısından daha etkili olmaktadır (Önal, 2019).

Bu amaçla çalışmamızda ilkokullardaki beden eğitimi ve oyun derslerine giren sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerinin karşılaştırılması hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, betimsel tarama modellerinden karşılaştırmalı araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ilinde görev yapmakta olan 1814 sınıf öğretmeni ve 360 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu oransız eleman örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Evren içinden anket/ölçeklerimizi dolduran 128 beden eğitimi öğretmeni ve 354 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 482 katılımcı çalışmanın örneklemine oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda; yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, çalışılan ilçe ve branş türü gibi kişisel bilgileri içeren sorulara yer verilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Öğretmen Yeterlik Ölçeği

Beden Eğitimi Dersi Öğretmen Yeterlik Ölçeği, öğretmenlerin yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik Kara (2007) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçekte toplam, 39 soru yer almaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipindedir (1. Benim İçin Çok Yetersiz – 5. Çok Yeterli). Aritmetik ortalamaların değerlendirilmesinde; (Dizi genişliği: En Yüksek Değer-En Düşük Değer = 5 – 1= 4) (Dizi Aralığı (a)= Dizi genişliği / Yapılacak grup sayısı = 4/5 = 0,80) formülü kullanılmıştır ve aralık genişliği sınırı aşağıdaki gibi belirlenmiştir. (Öztürk, 2003).

Tablo 1. Dizi aralığı veri tablosu

Verilen Ağırlık	Nitelik Grupları	Sınır
1	Çok Yetersiz	1.00 - 1.79
2	Yetersiz	1.80 – 2.59
3	Kısmen Yeterli	2.60 – 3.39
4	Yeterli	3.40 – 4.19
5	Çok Yeterli	4.20 – 5.00

Ölçekten elde edilen yüksek puanların yüksek olması, beden eğitimi dersi yeterlik düzeyinin yüksek olduğunu, düşük puanlar ise yeterlik düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Ölçekte toplam 6 alt boyut yer almaktadır (Planlama ve ders hazırlığına ilişkin yeterlik düzeyleri, strateji, öğretim, yöntem ve tekniklerine ilişkin yeterlik düzeyleri, materyal kullanmaya ilişkin yeterlik, uygulamaya ilişkin yeterlik düzeyleri, sınıf yönetimine ilişkin yeterlik düzeyleri, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlik düzeyleri). Cronbach Alpha iç-tutarlık güvenilirlik katsayıları .88 ile .96 arasında bulunmuştur.

Bu araştırmada ise Cronbach Alpha iç-tutarlık güvenilirlik katsayısı toplamda .98, planlama ve ders hazırlığına ilişkin yeterlik düzeyi alt boyutunda .97, strateji, öğretim, yöntem ve tekniklerine ilişkin yeterlik düzeyleri alt boyutunda .92, materyal kullanmaya ilişkin yeterlik düzeyi alt boyutunda .92, uygulamaya ilişkin yeterlik düzeyleri alt boyutunda .93, sınıf yönetimine ilişkin yeterlik düzeyleri alt boyutunda .79, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlik düzeyleri alt boyutunda .96 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın etik kurulu Kocaeli Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 01/02/2021 tarih ve E.12677 sayısı ile alınmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 26 paket programı ile analiz edilmiştir. Kişisel bilgiler için f ve %'ler alınmış, diğer verilerde tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Güvenirlik için Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Normal dağılım gösteren değişkenlere Independent Samples T-testi ve çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan bireylerin beden eğitimi dersi öğretmen yeterlik düzeyleri ile sosyodemografik özelliklerine ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini gösteren frekans değerleri ve yüzdelik dağılımları

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	257	53,3
	Erkek	225	46,7
	Toplam	482	100
Kıdem	1-5 yıl	64	13,3
	6-10 yıl	78	16,2
	11-15 yıl	126	26,1
	16 yıl ve üstü	214	44,4
	Toplam	482	100
Branş	Sınıf Ö.	354	73,5
	Beden Eğitimi Ö.	128	26,5
	Toplam	482	100

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre katılımcıların 257'si (% 53,3) kadın, 225'i (% 46,7) erkeklerden oluşmaktadır. Mesleki kıdem yıllarına bakıldığında 64'ü (% 13,3) 1-5 yıl, 78'i (% 16,2) 6-10 yıl, 126'sı (% 26,1) 11-15 yıl, 214'ü (% 44,4) 16 yıl ve üstü olarak belirtmiştir. Branşlarına bakıldığında, 354'ü (% 73,5) sınıf öğretmeni, 128'i (% 26,5) beden eğitimi öğretmeni olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin t-testi sonuçları

Boyutlar	Branş	N	Ort	SS	t	P	Düzey
Genel Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,47	0,82			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,43	0,42	-16,763	,000	Çok Yeterli
	Toplam	482					
Planlama ve Derse Hazırlığa İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,47	0,87			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,41	0,43	-15,677	,000	Çok Yeterli
Strateji, Öğretim, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,43	0,84			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,45	0,45	-16,943	,000	Çok Yeterli
Materyal Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,41	0,86			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,42	0,48	-16,101	,000	Çok Yeterli
Uygulamaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,51	0,87			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,47	0,42	-15,944	,000	Çok Yeterli
Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,54	0,98			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,45	0,46	-13,593	,000	Çok Yeterli
Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Sınıf Ö.	354	3,45	0,85			Yeterli
	Beden E.Ö.	128	4,44	0,42	-16,642	,000	Çok Yeterli

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde genel yeterlilik düzeyleri ve bütün alt boyutları arasında beden eğitimi öğretmenleri lehine istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p=0,000$; $p<0,05$). Bu farklar beden eğitimi öğretmenleri lehinedir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort	SS	t	P
Genel Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,52	0,79	1,358	,176
	Erkek	142	3,40	0,85		
	Toplam	354				
Planlama ve Derse Hazırlığa İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,53	0,84	1,641	,102
	Erkek	142	3,37	0,90		
Strateji, Öğretim, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,46	0,82	,848	,397
	Erkek	142	3,38	0,87		
Materyal Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,41	0,85	-,004	,997
	Erkek	142	3,41	0,88		
Uygulamaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,56	0,88	1,054	,293
	Erkek	142	3,45	0,89		
Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,62	1,02	1,804	,072
	Erkek	142	3,43	0,90		
Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	212	3,50	0,84	1,248	,213
	Erkek	142	3,39	0,87		

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, cinsiyet değişkeni açısından beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde genel yeterlilik düzeyleri ve alt boyutları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Cinsler arasında istatistiksel olarak fark olmamakla beraber, bütün boyutlarda kadınların ortalamalarının erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort	SS	t	P
Genel Yeterlilik Düzeyi	Kadın	45	4,50	0,40	1,321	,190
	Erkek	83	4,40	0,42		
	Toplam	128				
Planlama ve Derse Hazırlığa İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	45	4,50	0,44	1,710	,091
	Erkek	83	4,36	0,42		
Strateji, Öğretim, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	45	4,52	0,43	1,210	,229
	Erkek	83	4,42	0,46		
Materyal Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	45	4,45	0,48	0,379	,705
	Erkek	83	4,41	0,49		
Uygulamaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	Kadın	45	4,53	0,40	1,176	,242

Düzeıı	Erkek	83	4,44	0,44		
Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeıı	Kadın	45	4,49	0,41	0,898	,371
	Erkek	83	4,42	0,48		
Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilik Düzeıı	Kadın	45	4,50	0,40	1,223	,224
	Erkek	83	4,40	0,43		

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, cinsiyet değişkeni açısından beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde genel yeterlilik düzeyleri ve alt yeterlilik boyutları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Cinsler arasında istatistiksel olarak fark olmamakla beraber, bütün boyutlarda kadınların ortalamalarının erkeklerden yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin düzeylerinin kıdem yılı değişkenine göre Anova analiz sonuçları

Boyutlar	Kıdem	N	Ort.	SS	f	P
Genel Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,28	0,78		
	5-10 yıl	43	3,52	0,82	1,147	,330
	11-15 yıl	94	3,40	0,81		
	16 y. üstü	186	3,53	0,83		
	Toplam	354				
Planlama ve Derse Hazırlığa İlişkin Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,25	0,86		
	5-10 yıl	43	3,47	0,83	1,312	,270
	11-15 yıl	94	3,39	0,88		
	16 y. üstü	186	3,54	0,87		
	Toplam	354				
Strateji, Öğretim, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,21	0,82		
	5-10 yıl	43	3,47	0,83	1,341	,261
	11-15 yıl	94	3,35	0,84		
	16 y. üstü	186	3,50	0,84		
	Toplam	354				
Materyal Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,24	0,82		
	5-10 yıl	43	3,43	0,83	1,182	,317
	11-15 yıl	94	3,31	0,88		
	16 y. üstü	186	3,48	0,86		
	Toplam	354				
Uygulamaya İlişkin Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,23	0,82		
	5-10 yıl	43	3,58	0,79	1,496	,215
	11-15 yıl	94	3,47	0,84		
	16 y. üstü	186	3,57	0,90		
	Toplam	354				
Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeıı	1-5 yıl	31	3,32	0,83		
	5-10 yıl	43	3,73	1,55	1,406	,241

	11-15 yıl	94	3,46	0,81		
	16 y. üstü	186	3,58	0,90		
Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	31	3,40	0,90		
	5-10 yıl	43	3,50	0,87	0,408	,748
	11-15 yıl	94	3,38	0,80		
	16 y. üstü	186	3,49	0,87		

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, mesleki kıdem yılı değişkeni açısından beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde genel yeterlilik ve alt yeterlilik düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bütün boyutlarda çalışma yılına göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmamakla beraber, çalışma yılı yüksek olanların ortalamalarının, çalışma yılı az olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin düzeylerinin kıdem yılı değişkenine anova sonuçları

Boyutlar	Kıdem	N	Ort.	SS	f	P
Genel Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,50	0,44		
	5-10 yıl	35	4,37	0,48	0,602	,615
	11-15 yıl	32	4,41	0,39		
	16 y. üstü	28	4,46	0,33		
	Toplam	128				
Planlama ve Derse Hazırlığa İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,47	0,45		
	5-10 yıl	35	4,37	0,48	0,497	,685
	11-15 yıl	32	4,36	0,41		
	16 y. üstü	28	4,45	0,36		
Strateji, Öğretim, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,59	0,44		
	5-10 yıl	35	4,40	0,55	1,322	,270
	11-15 yıl	32	4,39	0,41		
	16 y. üstü	28	4,43	0,37		
Materyal Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,49	0,50		
	5-10 yıl	35	4,37	0,55	0,211	,889
	11-15 yıl	32	4,44	0,45		
	16 y. üstü	28	4,41	0,44		
Uygulamaya İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,54	0,43		
	5-10 yıl	35	4,42	0,49	0,481	,696
	11-15 yıl	32	4,44	0,42		
	16 y. üstü	28	4,48	0,32		

Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,50	0,51		
	5-10 yıl	35	4,35	0,50	0,822	,484
	11-15 yıl	32	4,44	0,44		
	16 y. üstü	28	4,50	0,35		
Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyi	1-5 yıl	33	4,50	0,44		
	5-10 yıl	35	4,34	0,49	0,989	,400
	11-15 yıl	32	4,44	0,39		
	16 y. üstü	28	4,49	0,31		

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, mesleki kıdem yılı değişkeni açısından beden eğitimi ve oyun dersi yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde genel yeterlilik ve alt yeterlilik düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bütün boyutlarda çalışma yılına göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmamakla beraber, çalışma yılı az olanların ortalamalarının, çalışma yılı yüksek olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve oyun dersi yeterlilik düzeylerinin incelenmesi konusunda yapmış olduğumuz araştırmada; sınıf öğretmenlerinin genel yeterlilik ve yeterlilik alt boyut (planlama ve derse hazırlık, strateji, öğretim, yöntem ve teknikler, materyal kullanma, uygulama, sınıf yönetimi, ölçme ve değerlendirme) düzeylerinde, kendilerini yeterli görmelerine karşın, beden eğitimi öğretmenlerinin genel yeterlilik ve yeterlilik alt boyut düzeylerinde çok yeterli olduğu belirlenmiştir. Aralarındaki farka bakıldığında da hem genel yeterlilik düzeyinde hem de alt boyutlarında beden eğitimi öğretmenlerinin lehine istatistiki olarak yüksek düzeyde anlamlı farklar bulunmuştur. Literatürde çalışmamızla örtüşen çalışmalar bulunmaktadır.

Öztürk Karataş ve Güllü (2021) yaptıkları çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin, ders esnasında öğrenme öğretme sürecini yönetme ve öğrenci davranışlarını yönetme konularında yeterli seviyede olduklarını saptamışlardır. Diğer yandan sınıf öğretmenleri açısından bakıldığında da sınıf öğretmenleri, beden eğitimi dersi için kendilerinin yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Kara (2007), Dalaman (2010) ve Demirhan (2019) tarafından sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi yeterlilik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin uygulanmasında kendilerini yeterli gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine Eker (2014) ve Cebeci (2018) tarafından yapılan sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik inanç düzeyleri üzerine yaptığı araştırmada da sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeylerinin yeterli seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Branş /alan hocaları olmamalarına rağmen sınıf öğretmenleri spor alanında da kendilerini yeterli bulmaktadırlar.

Diğer yandan Önal (2019)'ın ilkokuldaki beden eğitimi ve sınıf öğretmeni tarafından işlenen oyun ve fiziki etkinlikler dersinde, öğrencilerin motorik, antropometrik, değer gelişimleri ve kalıcılık testleri incelenmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı farklılıkların olduğu

görülmüştür. Öğrencilerin bütünsel gelişimi açısından ilkokullarda beden eğitimi öğretmenlerinin derse girmesinin yaratacağı olumlu farklılıklar ortaya konulmuştur.

Çalışmamızda sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri cinsiyet ve kıdem açısından karşılaştırdığımızda ise her iki grupta da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ortalamalarına bakıldığında ise kadınların ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Kıdem yılı açısından; sınıf öğretmenlerinde çalışma yılı yüksek olanlarda, beden eğitimi öğretmenlerinde ise çalışma yılı düşük olanlarının yeterlilik ortalama puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, yeni göreve başlayan beden eğitimi öğretmenlerinin daha idealist olduğunu, sınıf öğretmenlerinde ise deneyimin daha önemli olduğunu göstermektedir denilebilir. Çalışmamızla örtüşen sonuçlar bulunmaktadır.

Koparan ve ark. (2011), Karabulutlu (2016) ve Avcı (2019) tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri üzerine yapılan çalışmalarda cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Arı ve ark. (2021)'nin beden eğitimi öğretmenleriyle yaptığı çalışmada cinsiyet ve mesleki kıdem yıllarına göre yeterlilik ve alt yeterlilik boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çıldır'ın da (2019) sınıf öğretmenleriyle yaptığı beden eğitimi ve oyun dersine yönelik çalışmada cinsiyet ve mesleki kıdem yıllarına göre anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Ancak sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi ve oyun dersine yönelik tutumlarının düşük olduğu saptamıştır.

Bunların yanında çalışmamızla farklılık gösteren araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Ayan (2007) ve Arslan (2008) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinde kendilerini yeterli görmedikleri ve beklenen amaçlara ulaşamadıkları sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Çevresel faktörler, mevsimsel şartlar, sınıflardaki öğrenci sayısı, üniversitede alınan eğitim, veliler ve okul idaresi tarafından akademik başarının ön planda tutulmak istenmesi, sportif malzeme ve materyaller gibi etkenler öğretmenlerin, beden eğitimi ve oyun dersi yeterlilik düzeylerini etkilediği düşünülebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlara bakıldığı zaman;

İlkokul sınıf öğretmenlerinin genel yeterlilik düzeyleri yeterli seviyede olmasına rağmen beden eğitimi öğretmenlerinin genel yeterlilik düzeyleri çok yeterli seviyededir. İstatistiksel olarak da beden eğitimi öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin, cinsiyet değişkenine göre belirgin farkları olmamakla birlikte, her iki branş için de kadın öğretmenlerin yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleki kıdem yıllarına göre sınıf öğretmenlerinden kıdem yılı fazla olanların, daha yüksek yeterliliğe sahipken, beden eğitimi öğretmenlerinde ise kıdem yılı daha az olanların daha yüksek yeterliliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlardan hareketle ilkokullarda beden eğitimi derslerini sınıf öğretmenlerinin yerine beden eğitimi öğretmenlerinin girmesi, çocukların bütünsel gelişimi açısından daha etkili ve verimli olacaktır. Böylece çocukların spor yapma alışkanlığı

edinmeleri ve sağlıklı yaşam becerileri geliştirmeleri sağlanacaktır.

İlkokullarda beden eğitimi ve oyun derslerini sınıf öğretmenlerinin okutmaya devam etmesi halinde hizmet içi kurslarla yeterlilikleri arttırılmalı ve eksikliklerinin giderilmesi sağlanmalıdır. Sınıf öğretmenlerinin kendilerini beden eğitimi ve oyun dersi için yenilemeleri ve geliştirmeleri sağlanmalıdır.

MEB'in sınıf öğretmenlerine yönelik olarak beden eğitimi ve oyun dersi özelinde başta kılavuz kitap olmak üzere her türlü materyal ve doküman desteğinin sağlanması yararlı olacaktır. Tüm sınıf öğretmenlerine fiziksel etkinlik kartları ve oyun oynuyorum derleme kitapçığı dağıtılmalıdır. Öğretmenlerin planlarını oluştururken bu materyallerden faydalanmaları sağlanmalıdır.

Üniversitelerin sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinde, programlar yeniden gözden geçirilerek beden eğitimi ve oyuna yönelik derslere daha fazla ağırlık verilmelidir ve bu dersler alan uzmanları tarafından verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Arı, Y., Canlı, U., Mat, P. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri: Mesleki Niteliklerin Değerlendirilmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-64 .
- Arslan, Y. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Birinci Kademe Beden Eğitimi Ders Programlarına ve Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, O. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Diğer Branş Öğretmenlerinde Öğretme Motivasyonu ve Öğretmen Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Ayan, S., (2007). *İlköğretim I. Ve II: Kademedeki Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanma Durumunun İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, 37 (2), 122-147.
- Cebeci, Ü. (2018). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersindeki Yeterlik Algılarının Bazı Parametreler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Celep, C. (2004). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çıldır, A. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Dalaman, O. (2010). *İlköğretim Birinci Kademedeki Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Gerçekleşme Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Demirel, Ö., Kaya, Z. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirhan, M. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Derslerindeki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Eker, C. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 162-178.
- Kangalgil, M. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliliklerine Katılma ve Sahip Oluş Derecelerinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25 (2), 94-103.
- Kara, İ. (2007). *İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi Öğretimine İlişkin Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karabulutlu, Z. (2016). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimlerinin Özel Alan Yeterliliklerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaca, E. (2008). Eğitimde Kalite Arayışları Ve Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 61-77.
- Koparan, Ş., Öztürk, F., Korkmaz, N.H. (2011). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Özyeterlilik ve Beden Eğitimi Öğretmeni Yeterliliğinin İncelenmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (Özel), 52 – 61.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Önal, A. (2019). *Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenleri Tarafından İşlenen Oyun ve Fiziki Ekinlikler Dersinin Öğrencilerinin Bazı Motorik, Antropometrik ve Değer Gelişimleri Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Özdemir, S., Yalın, İ.H. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın.
- Özden, Y. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Öztürk Karataş, E., Güllü, M. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Üzerine Nitel Bir İnceleme. *Journal of History School*, 51, 1192- 1211.
- Sağın, A.E., Güllü, M. (2020). Okul Takımlarında Yer Alan Sporcu Öğrencilerle Yer Almayana Öğrencilerin Sosyal Sermaye Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of History School*, 13(46), 1858-1872
- Şişman, M. (2015). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Tortop, Y., Ocak, Y. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-22.